

Organisatie van de moestuin

Enkele regels om de gewassen te organiseren in ruimte en tijd.

- Creëer zo'n veerkrachtig mogelijk systeem
- Laat je inspireren door de natuur
- Favoriseer diversiteit

A. Rekening houden met de omgeving

Klimatologische factoren zijn bepalend voor de groei van alle planten. Bij het bepalen van de locatie van de moestuin, hou je het best rekening met de volgende factoren:

- **Zon:** Ga de verschillende lichtcondities na op je perceel: schaduw of volle zon, 's morgens of 's avonds belicht,...
- **Wind:** Wat zijn de dominante windrichtingen en welke zones staan uit de wind? Wind die uit het noorden komt voert koude aan, oostenwind droogt uit en westenwind brengt vochtigheid mee.
- Haal maximaal profijt uit je aanplantingen door het creëren van « **microklimaten** ».
- Hou rekening met het type bodem die je hebt.

B. Doe aan wisselteelt

Afwissellen van plantfamilies, om plagen te vermijden: Laat geen planten uit dezelfde familie elkaar opvolgen.

Wissel de gewassen af in functie van hun behoefte aan voedingsstoffen om uitputting van de bodem te voorkomen. Sommige gewassen hebben veel voedsel nodig, andere minder en nog andere gewassen zullen de bodem verrijken met nutriënten.

Wissel 'vervuilende' culturen af met 'zuiverende' culturen

Sommige planten verhinderen/beperken de kieming of groei van andere planten door hun sterke groei of door de productie van bepaalde stoffen in de bodem.

C. Doe aan combinatieteelt

Plant soorten bij elkaar die elkaar helpen.

Sommige planten hebben een positieve invloed op andere planten. Dit kan komen doordat ze bepaalde nutriënten aanreiken of doordat ze bepaalde belagers op afstand houden of doordat ze mycorrhiza vormen met dezelfde schimmels en visa versa!

De verschillende groeperingen hieronder moeten bijdragen tot een 'evenwichtige' moestuin, waaruit u kan kiezen naargelang uw wensen en beperkingen (gewenste groenten, beschikbare plaats, esthetisch aspect,...).

De plantfamilies

Plantfamilie	Groenten	Groenbemesters
Fabaceae (vlinderbloemenfamilie)	Labboon Boon Erwt	Luzerne, wikke, klaver, lupine
Brassicaceae (kruisbloemenfamilie)	Kool (groene-rode-witte) Spruiten Koolrabi, knolraap, koolraap Boerenkool Radijs Rucola of raketsla Waterkers Mizuna	Mosterd
Apiaceae (schermbloemenfamilie)	Wortel Selder Kervel Venkel Peterseli Pastinaak	/
Amaranthaceae (amarantenfamilie)	Spinazie Snijbiet Biet Tuinmelde Ganzenvoet	Spinazie
Solanaceae (nachtschadefamilie)	Aardappelen Tomaat Chilipeper Paprika Aubergine	
Asteraceae (composietenfamilie)	Sla Chicorei Andijvie Artisjok Kardoen Morgenster Schorseneer Zonnebloem Topinamboer of aardpeer	/
Alliaceae (lookfamilie)	Look Stengelui, bieslook Ui Prei	/
Cucurbitaceae (komkommerfamilie)	Courgette Pompoen Augurk Komkommer Meloen	/

De 4 belangrijkste gewassoorten

1. Peulgewassen:

Deze planten doen aan stikstoffixatie (ter hoogte van de wortelknolletjes). Op deze manier verrijken zij de bodem met stikstof.

Dit zijn: -erwten
- Boon
- Labboon

2. Blad- en vruchtgewassen:

Deze gewassen hebben een grote nutriëntenbehoefte. Men dient dus compost of mest toe te voegen om de bodem te verrijken. Binnen deze groep hebben de kolen en de vruchtgewassen de grootste nutriëntenbehoefte.

We kunnen deze groep ook in drie ondergroepen verdelen. Dit laat toe de gewassen te spreiden in tijd en ruimte om zo de cyclus van allerlei ziekten/parasieten te onderbreken. Knolvoet (belangrijke ziekte bij kool) bijvoorbeeld heeft 6 jaar nodig om te verdwijnen.

Dit zijn : -Kolen

-Vruchtgewassen:	- Bladgewassen:
- artisjok	- spinazie
- aubergine	- sla
- kardoer	- peterselie
- augurk	- waterkers
- kalebas (courgette, pompoen, ...)	- andijvie en krulandijvie
- maïs	- selder
- meloen	- radijs
- watermeloen	
- peper	
- paprika	
- tomaat	
- komkommer	

3. Wortel- en bolgewassen :

Deze gewassen hebben weinig behoefte aan stikstof.

Dit zijn: : - look
- biet
- wortel
- knolselderij
- witloof
- sjalot
- knolraap
- ui
- morgenster

4. Aardappellen:

Aardappellen hebben een reinigende werking op de bodem (verluchten bodem, onkruidverdelgend). Een beetje compost of mest toevoegen.

Enkele voorbeelden van wisselteelt

- Rotatie op 4 jaar**

Dit systeem wordt toegepast in de Hoeve van Ukkel. Het laat toe om de 4 gewassen te cultiveren met een minimale toevoeging van compost of mest. Het laat tevens ook toe de meeste ziektes te ondermijnen. Op het einde van het moestuinseizoen worden er vaak ook groenbemesters aangeplant (klaver, mosterd of een mix) op de percelen die vroeg genoeg kunnen worden vrijgemaakt.

Jaar	Rotatie op 4 jaar, met aardappelen			
	Perceel 1	Perceel 2	Perceel 3	Perceel 4
1 ^{ste}	Aardappelen	Bodemverbeters peulvruchten	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad - vrucht	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel - knol
2 ^{de}	Bodemverbeters peulvruchten	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad-vrucht	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel - knol	Aardappelen
3 ^{de}	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad - vrucht	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel - knol	Aardappelen	Bodemverbeters peulvruchten
4 ^{de}	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel-knol	Aardappelen	Bodemverbeters peulvruchten	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad - vrucht

- Rotatie op 3 jaar**

Indien men beschikt over een klein perceel, laten we meestal de aardappelen vallen. Op het einde van het seizoen kunnen er groenbemesters (klaver, mosterd of een mix) worden aangeplant op de percelen die vroeg genoeg worden vrijgemaakt.

Jaar	Rotatie op 3 jaar, zonder aardappelen		
	Perceel 1	Perceel 2	Perceel 3
1 ^{ste}	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad-vrucht	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel-bol	Bodemverbeters peulvruchten
2 ^{de}	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel-bol	Bodemverbeters peulvruchten	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad-vrucht
3 ^{de}	Bodemverbeters peulvruchten	Groenten met hoge nutriëntbehoefte blad-vrucht	Groenten met gemiddelde nutriëntbehoefte wortel-bol

- **Rotatie op 6 jaar**

Hoe langer de wisselteelt duurt, hoe beter deze ziektes kan stoppen.

Om aan de noden van de gewassen te voldoen, moet de bodem aangerijkt worden met compost of mest bij de gulzige gewassen: bladgewassen, kolen, vruchtgewassen en aardappellen.

Op het einde van het seizoen kunnen groenbemesters aangeplant worden op de percelen die vroeg genoeg vrijgemaakt worden.

Jaar	Rotatieteelt op 6 jaar met aardappellen					
	Perceel 1	Perceel 2	Perceel 3	Perceel 4	Perceel 5	Perceel 6
1 ^{ste}	Aardappellen	Peulgewassen	Koolgewassen	Bladgewassen	Vruchtgewassen	Wortelgewassen
2 ^{de}	Peulgewassen	Koolgewassen	Bladgewassen	Vruchtgewassen	Wortelgewassen	Aardappellen
3 ^{de}	Koolgewassen	Bladgewassen	Vruchtgewassen	Wortelgewassen	Aardappellen	Peulgewassen
4 ^{de}	Bladgewassen	Vruchtgewassen	Wortelgewassen	Aardappellen	Peulgewassen	Koolgewassen
5 ^{de}	Vruchtgewassen	Wortelgewassen	Aardappellen	Peulgewassen	Koolgewassen	Bladgewassen
6 ^{de}	Wortelgewassen	Aardappellen	Peulgewassen	Koolgewassen	Bladgewassen	Vruchtgewassen

Combinatieteelt :

Groenten	Gunstige combinaties	Combinaties te vermijden
Look	Wortel, aardappelen, tomaat, aardbei, paardenbloem	Kool, boon, erwt, goudbloem
Artisjok	Kool, sla, prei	
Aubergine	boon	Aardappelen
Snijbiet	Selder, boerenkool, sperzieboon, sla, ui	Asperge, stokboon, prei, tomaat
Rode biet	Selder, kool, sla, ajuin	Boon, wortel, maïs, prei, tomaat, asperge
Wortel	Look, gewone boon, sla, ui, pastinaak, prei, erwt, radijs, tomaat	Snijbiet, rode biet
Selder	Biet, selder, cucurbitaceae, gewone boon, sla, ui, erwt, aardappelen	Sla, maïs, peterselie, prei
Kool	Biet, selder, cucurbitaceae, boon, sla, ui, erwt, aardappelen	Look, sjalot, aardbei, ui, prei, radijs
Kalebas	Asperge, selder, kool, boon, sla, maïs, erwt, aardappelen	Kool, radijs
Sjalot	Wortel, selder	Kool, boon, erwt
Spinazie	De meeste groenten	Biet, snijbiet
Gewone boon	Aubergine, wortel, selder, kool, cucurbitaceae, spinazie, aardbei, sla, maïs, knolraap, prei, erwt, aardappelen, radijs	Look, snijbiet, biet, sjalot, ui, tomaat
Sla	De meeste groenten	Peterselie
Maïs	Cucurbitaceae, boon, prei, erwt, aardappelen	Biet, selder, kool
Knolraap	Spinazie, boon, sla, erwt	
Ui	Biet, wortel, kool, cucurbitaceae, sla, prei, tomaat	Kool, boon, erwt, aardappelen
Peterseli	Radijs, tomaat	Selder, sla, erwt
Prei	Asperge, wortel, selder, aardbei, sla, ui, tomaat	Snijbiet, biet, kool, peterselie, erwt
Erwt	De meeste groenten	Look, sjalot, ui, peterselie, tomaat
Aardappelen	Look, selder, kool, kalebas, courgette, pompoen, labboon, gewone boon, erwt, tomaat	Aubergine, komkommer, maïs, ui, zonnebloem
Radijs	Wortel, komkommer, spinazie, boon, sla, peterselie, erwt, tomaat	Kool, kalebas, courgette
Tomaat	Look, asperge, wortel, selder, kool (behalve rode kool en boerenkool), cucurbitaceae, maïs, ui, peterselie, prei, aardappelen, radijs	Snijbiet, biet, rode kool en boerenkool, erwt
Zonnebloem	Komkommer, augurk	Aardappelen

Enkele associaties :

Prei en aardbei

Selder en radijs

Wortel en prei

Maïs, boon en pompoen

Sla en kool

Radijs en wortels

Tomaat en basilicum

Lavendel en roos

Stinkers en tomaat